

Vergaderjaar 2007–2008

17 050

Misbruik en oneigenlijk gebruik op het gebied van belastingen, sociale zekerheid en subsidies

Nr. 359

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN JUSTITIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 2 juli 2008

In antwoord op de vragen van de vaste commissie voor Justitie en de commissie voor de Rijksuitgaven over de gang van zaken bij SHAM (ingezonden 21 mei 2008; nr. 08-Just-B-043) deel ik u mede dat de vragen worden beantwoord zoals aangegeven in de bijlage bij deze brief.

De staatssecretaris van Justitie,
N. Albayrak

Deel A

1

Kan een overzicht gegeven worden van alle verstrekte voorschotten en feitelijk verstrekte bedragen die sinds 2002 tot op heden door het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) aan de stichting Huisvesting Alleenstaanden en Meerpersoonshuishoudens (SHAM) zijn verstrekt?

De volgende bedragen (afgerond op duizend-tallen) zijn door het COA aan de stichting Sham betaald:

2002:	€ 5 511 000
2003:	€ 6 049 000
2004:	€ 4 018 000
2005:	€ 3 338 000
2006:	€ 2 415 000
2007:	€ 2 448 000
Totaal:	€23 779 000

2

Betreft het hier inderdaad, zoals gemeld in het persbericht van het OM, voor de periode 2002–2007 een totaalbedrag van € 32 miljoen?

Het bedrag dat in het persbericht van het OM wordt genoemd betreft de periode 2000- 2008. Dit bedrag betreft overigens ook betalingen die niet door het COA zijn gedaan. De betalingen van het COA aan de stichting Sham omvatten echter, zoals hierboven aangegeven, wel het grootste deel van dit bedrag.

3

Hoe is de hoogte van dit bedrag bepaald?

De hoogte van het bedrag is bepaald door de prijs per capaciteitsdag die het COA met de stichting Sham is overeengekomen. Bij aanvang van de overeenkomst tussen het COA en stichting Sham in 2000 betrof dit een bedrag ad 8,11 euro. In 2002 heeft een neerwaartse correctie van het bedrag ad 0,54 euro plaatsgevonden. Door aanpassing middels indexeringen bedroeg de prijs per capaciteitsplaats in 2007 een bedrag ad 9,06 euro. De stichting Sham diende per maand een gespecificeerde factuur in bij het COA met de gerealiseerde capaciteitsdagen, vermenigvuldigd met de prijs. Het COA voerde een controle uit op basis van de gegevens uit het eigen systeem. De factuur werd betaalbaar gesteld nadat gebleken was dat de gegevens overeenkwamen.

Daarbuiten heeft het COA in 2002 de ROA/VVTV-woningen van de gemeente Den Haag overgenomen. Ook deze woningen werden via de stichting Sham gehuurd. Bij aanvang van de overeenkomst in 2002 bedroeg de prijs per capaciteitsdag een bedrag ad 7,31 euro. Door aanpassingen middels indexeringen bedroeg deze prijs in 2007 een bedrag ad 8,17 euro.

4

Hoe is bepaald dat de hoogte van dat bedrag redelijk was gelet op de door de stichting(en) te maken kosten?

De door de stichting Sham te maken kosten behoren tot de interne bedrijfsvoering van de stichting en zijn voor derden derhalve niet inzichtelijk. Het COA heeft de prijs per capaciteitsdag, die zij aan de stichting Sham betaalde, vergeleken met de prijzen die het voor soortgelijke opvangvoorzieningen, elders in het land, betaalde. Uit deze vergelijking

bleek dat de prijs per capaciteitsdag die het COA aan de stichting Sham betaalde niet hoger lag dan elders voor soortgelijke opvangvoorzieningen werd betaald. Concluderend kan dan ook worden gesteld dat het COA aan stichting Sham, in vergelijking met andere aanbieders van AVO-locaties, of COW/KCO-woningen, niet méér betaalde. Bovendien valt de prijs per capaciteitsdag binnen de marges van de tussen het COA en Justitie overeengekomen kostprijs.

5

Is de hoogte van de te verstrekken bedragen steeds opnieuw beoordeeld in het licht van de kwaliteit/kwantiteit van de geleverde prestaties?

Ja, zowel de kwaliteit, als de kwantiteit van de dienstverlening is continu onderwerp van gesprek geweest tussen het COA en de stichting Sham. Het gesprek over de kwaliteit heeft ertoe geleid dat de prijs per capaciteitsdag in 2002 neerwaarts is bijgesteld, aangezien het COA niet langer gebruik wenste te maken van een deel van de door de stichting Sham geleverde dienst. Ten aanzien van de kwantiteit is het COA, mede ingegeven door de krimp, vanaf 2003 steeds minder woningen bij de stichting Sham af gaan nemen.

6

Hoe was het mogelijk voor de stichting(en) om de gevraagde prestaties te leveren en dan nog € 16 miljoen over te houden?

Het antwoord op deze vraag zal na afronding van de strafrechtelijke procedure moeten blijken. De betalingen van het COA aan de stichting Sham zijn naar de huidige inzichten rechtmatig geweest. Hoe, onder meer, deze gelden mogelijk onrechtmatig zijn besteed, is onderwerp van het onderzoek.

7

Op welke wijze is het toezicht op de stichting geregeld en welke bevoegdheden heeft het COA in deze?

Het toezicht op de stichting is een interne aangelegenheid en wordt bepaald door de statuten. De stichting kent een bestuur, hetwelk toezicht moet houden op de taakuitvoering door de directie. Het COA heeft hierin geen bevoegdheden.

8

Welke afspraken zijn er gemaakt tussen het COA en de stichting? Kan de Kamer afschriften krijgen van alle overeenkomsten die tussen COA en de SHAM zijn afgesloten?

Tussen het COA en de stichting Sham is op 3 mei 2000 een overeenkomst gesloten. In deze overeenkomst hebben partijen afspraken gemaakt over de wijze van samenwerking, het verwerven en gebruiksklaar maken van de woningen, het (administratieve) beheer, de organisatie en overlegstructuren, de wijze van factureren en de prijs. Bij aanvullende overeenkomst van 1 november 2002 is vervolgens een wijziging in de prijs overeengekomen

In verband met de lopende strafrechtelijke procedure kan ik de contracten niet aan uw Kamer ter beschikking stellen.

9

Welke stukken diende de SHAM aan het COA te overleggen?

Zoals in het antwoord onder vraag 3 al is weergegeven diende de stichting Sham bij de declaraties altijd de capaciteitsgegevens (beschikbare plekken per woning, inclusief de bezetting) per COW-woning te overleggen. Het COA vergeleek deze gegevens dan met de gegevens uit het eigen systeem.

10

Door wie en op welke wijze zijn deze stukken beoordeeld en gecontroleerd?

De wijze waarop de door de stichting Sham ingediende declaraties werden gecontroleerd is aangegeven in het antwoord op vraag 3 en 9. De controle en beoordeling op zowel capaciteit, als contractprijs vond tot 2003 plaats door de directie Opvang van het COA. Vanaf 2003 verricht de directie Huisvesting van het COA deze controle en beoordeling.

11

Zijn de antecedenten van de personen achter de stichting(en) gecontroleerd?

Het COA is op uitdrukkelijk verzoek van de gemeente Den Haag een contractuele relatie aangegaan met de stichting Sham. De gemeente Den Haag wenste voor de realisatie van opvangcapaciteit niet zelf rechtstreeks een relatie aan te gaan met het COA, maar dit via de stichting Sham te laten lopen. Gelet op de druk op de opvangcapaciteit rond de eeuwwisseling had het COA weinig andere keuze dan dit verzoek te honoreren. Bovendien deed de gemeente Den Haag al langer zaken met de stichting Sham.

Bij het aangaan van een contractuele relatie met een exploitant van AVO-locaties of COW-woningen gaat het COA na of de exploitant gerechtigd is asielzoekers te huisvesten en, indien daartoe aanwijzingen bestaan, verlangt het COA van de exploitant/eigenaar zo nodig een verklaring van goed gedrag.

Ten tijde van het afsluiten van de contracten waren er geen aanwijzingen dat het noodzakelijk was een verklaring van goed gedrag te verlangen.

12

Welke bevindingen zijn naar voren gekomen uit de controle en het toezicht dat door of namens het ministerie is uitgeoefend in de periode 2002–2007?

Uit de controle en het toezicht dat namens het ministerie van Justitie is uitgeoefend in de periode 2002–2007 zijn geen bijzonderheden naar voren gekomen. Justitie betaalt jaarlijks één vastgestelde kostprijs per eenheid opvangplek. Deze kostprijs heeft betrekking op de gemiddelde huisvestingskosten voor diverse soorten opvangseenheden en wordt aan de hand van normen en wegingsfactoren om de drie jaar vastgesteld in overleg tussen COA en Justitie.

Jaarlijks worden aan de hand van het jaarplan en het jaarverslag van het COA de omvang en ontwikkelingen in de huisvestingskosten voor de asielzoekers op totaalniveau beoordeeld. Bij substantiële verschillen tussen de in rekening gebrachte kostprijs en de gerealiseerde kosten wordt nader onderzoek verricht naar de oorzaken.

Door de Departementale Accountantsdienst (DAD) is een review uitgevoerd bij de controlerende accountant van het COA (KPMG) ten aanzien van de accountantscontrole 2002 en 2003. Deze review had als doelstelling na te gaan of de door KPMG uitgevoerde controle en de rapportage daarover toereikend zijn. Bij de review in 2002 en 2003 is inhoudelijk niet expliciet aandacht besteed aan de procedures betreffende de opzegging

van de huisvestingscontracten c.q. de afloop van de huisvestingscontracten.

De toezicht- en controlemogelijkheden worden bepaald door het ZBO-karakter van het COA, waarbij de eigen verantwoordelijkheid van het COA voor de bedrijfsvoering voorop staat. Niettemin zal in overleg met het COA worden bezien wat de mogelijkheden zijn om de controle en het toezicht bij de huisvestingscontracten aan te scherpen.

13

Indien de ex-werkneemster niet naar het OM en De Telegraaf was gegaan, was de zaak dan niet aan het licht gekomen?

Zoals in het antwoord onder vraag 6 al is aangegeven zijn de betalingen van het COA aan de stichting Sham naar huidige inzichten rechtmatig geweest. De interne boekhouding van de stichting valt vervolgens buiten het beeld van het COA.

Deel B

14

Is elders in het land ook geld overgemaakt aan vergelijkbare stichtingen voor de decentrale huisvesting van asielzoekers? Zo neen, waarom is in Den Haag dan gekozen voor deze constructie? Zo ja, op welke wijze wordt in vergelijkbare gevallen toezicht gehouden?

Neen. In Den Haag is voor de constructie via de stichting Sham gekozen omdat de gemeente Den Haag het COA daartoe uitdrukkelijk verzocht.

15

Hoe wordt daar beoordeeld of de hoogte van het verstrekte subsidiebedrag in relatie staat tot de geleverde prestaties?

Er is geen sprake van een subsidierelatie tussen het COA en de stichting Sham, maar van een dienstverleningsovereenkomst, waarvoor een vergoeding wordt betaald. De hoogte van deze vergoeding wordt bepaald door de kwaliteit van de aangeboden dienstverlening en hetgeen in het maatschappelijk verkeer gebruikelijk is.

16

Hoe wordt daar de hoogte van de subsidie vastgesteld? Welke rol speelt de uitkomst van de verantwoording over voorafgaande periodes daarbij?

Zoals hiervoor al is aangegeven was de onderhandelingspositie van het COA, gelet op de capaciteitsdruk rond de eeuwwisseling, niet optimaal. Dat zou invloed gehad kunnen hebben op de prijs. Evenwel wijkt de prijs die het COA aan de stichting Sham betaalde niet af van de prijs die voor andere, soortgelijke, opvanglocaties werd betaald. Het COA kijkt wel voortdurend naar de aard van de dienstverlening en zo nodig leidt dit tot het afstoten van capaciteit, dan wel een aanpassing van de prijs. In de relatie met stichting Sham heeft dit in 2002 tot een neerwaartse aanpassing van de prijs geleid. Bovendien is het COA, bij het intreden van de krimp, als een van de eerst getroffen maatregelen overgegaan tot het afstoten van de AVO-locaties.

17

Hoeveel geld wordt er jaarlijks door het COA in dit kader verstrekt aan uitvoerende organisaties? Zijn dit altijd stichtingen of komen ook andere rechtspersonen voor?

In 2007 zijn de volgende bedragen (afgerond op duizendtallen) uitgegeven aan organisaties, waarbij het COA huisvesting huurt:

KCO	4 044 000
ROA	964 000
ATC	1 231 000

De betreffende organisaties kennen verschillende rechtsvormen.

18

Zijn voor de uitvoering van asielbeleid met rijksmiddelen door privaatrechtelijke uitvoerende organisaties uniforme controleprotocollen en -voorschriften van toepassing? Zo ja, waren deze ook voor de SHAM van toepassing? Zo neen, waarom is het controlebeleid in deze niet gestandaardiseerd?

Er is voor het COA een controleprotocol vastgesteld door de toenmalige Minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie. In dit protocol zijn geen specifieke bepalingen opgenomen voor controle door het COA van privaatrechtelijke organisaties. Het COA voerde, zoals aangegeven in het antwoord op vraag 3, een controle uit op basis van de gegevens uit het eigen systeem. De factuur werd betaalbaar gesteld nadat gebleken was dat de gegevens overeenkwamen.